

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในปัจจุบันนี้ นักการศึกษาได้ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษามากขึ้นตามลำดับ ได้มีผู้ทำการวิจัยและให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาดังกล่าวนี้กว้างขวางยิ่งขึ้น แต่การวิจัยส่วนใหญ่มักจะแยกออกเป็นรายวิชา มิได้รวมเป็นหมวดสังคมศึกษา อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าได้พยายามทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยเรื่องนี้โดยตรงมารวบรวมไว้ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและเป็นแนวทางในการทำการวิจัยให้สำเร็จลงด้วยดี การวิจัยเรื่องที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำวิจัยเรื่อง " การศึกษาปัญหาการสอนสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนรัฐบาลในภาคการศึกษา ๒ " อาจารย์รวบรวมได้ดังนี้คือ

อภิย จันทวิมล ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง " ปัญหาเกี่ยวกับสี่จังหวัดภาคใต้ " โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับ ๔ จังหวัดภาคใต้ (ภาคการศึกษา ๒) ทั้งในค่านสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ตลอดจนการศึกษา เพื่อนำมาหาทางแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต อันจะก่อให้เกิดผลดีต่อประชาชนในท้องถิ่นดังกล่าวและประเทศชาติต่อไป

ผู้วิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมความรู้และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสี่จังหวัดภาคใต้ในค่านเหล่านี้คือ ประวัติการปกครอง สภาพแวดล้อมในแต่ละจังหวัด ประเพณีไทยอิสลามทั้งในค่าน ศาสนา พิธีกรรมตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณี ได้ศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการแก้ไข และสรุปอุปสรรคสำคัญในการแก้ไขปรับปรุงในค่านต่างๆซึ่งปรากฏว่า บริเวณสี่จังหวัดภาคใต้ประสบปัญหาในค่านค่าครองชีพสูง การปกครอง การศึกษา การคมนาคมตลอดจนในค่าน อุปนิสัยและการดำเนินชีวิตของชาวพื้นเมือง อนึ่ง ผู้วิจัยได้รวบรวมความรู้เกี่ยวกับหลักในการปกครองดินแดนดังกล่าวใน

* อภิย จันทวิมล " ปัญหาเกี่ยวกับสี่จังหวัดภาคใต้ " วิทยานิพนธ์วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปีการศึกษา ๒๕๐๗.

สมัย ร.ศ. ๑๒๒ และประสงค์คู่มือสำหรับข้าราชการฝ่ายปกครองที่รับราชการในจังหวัดทั้ง ๔ แห่งไว้ด้วย เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในสี่จังหวัดภาคใตุนั้นไว้โดยให้ข้อสังเกตว่ามีอุปสรรคในด้าน เหตุผลทางการเมือง ศาสนา วัฒนธรรม ตลอดจนในด้าน ครู แบบเรียน อุปกรณ์การสอน สถานที่เรียนและโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ รัฐบาลควรแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสี่จังหวัดอย่างจริงจังโดยปรับปรุงในด้านเหล่านี้คือ

- รัฐบาลควรอนุมัติงบประมาณพิเศษสำหรับปรับปรุงสี่จังหวัดโดยเฉพาะ
- ควรเร่งกระชับความสัมพันธ์ระหว่างไทยและสหพันธรัฐมลายู ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม
- ควรคัดเลือกข้าราชการที่จะไปประจำทำงานในสี่จังหวัดภาคใต้ คือต้องเป็นคนที่มีฝีมือ มีความคิดริเริ่ม สามารถทำงานให้ก้าวหน้ามีความประพฤติเรียบร้อยเข้ากับชาวพื้นเมืองได้และสามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของสหพันธรัฐมลายูได้อย่างดี
- หาทางให้ชาวพื้นเมืองที่เป็นชาวไทยอิสลามได้เข้าเป็นข้าราชการครู และเสมียนพนักงานมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมในด้านการประชาสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนดังกล่าว
- เกี่ยวกับการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญมาก รัฐบาลจะต้องลงทุนปรับปรุงในด้านการศึกษาในโรงเรียน การศึกษาผู้ใหญ่ ตลอดจนการสอนภาษาไทย และผลิตหนังสือภาษาไทยสำหรับใช้สอนชาวไทยอิสลาม เพื่อสร้างความนิยมในการใช้ภาษาไทยให้มากขึ้น
- เนื่องจากการคมนาคมในสี่จังหวัดภาคใต้อย่างล้าหลังประเทศสหพันธรัฐมลายูเป็นอันมาก รัฐบาลจึงควรปรับปรุงในด้านการคมนาคมคือการสร้างถนน เพื่อส่งเสริมในด้านการเศรษฐกิจ เพื่อให้ประชาชนเห็นว่ารัฐบาลเอาใจใส่บำรุงบ้านเมืองไม่แพ้ประเทศมลายู และเพื่อชื่อเสียงของประเทศ
- รัฐบาลควรส่งเสริมอาชีพอันมั่นคงให้แก่ประชาชนและอบรมให้รู้จักประหยัดในการใช้จ่าย ปรับปรุงการใช้ที่ดิน การชลประทานเพื่อสนับสนุนการกสิกรรม และเกษตรกรรม

ซึ่งจะช่วยในก้านเศรษฐกิจและในทางอ้อมย่อมจะทำให้ประชาชนเกิดความผูกพันในพื้นที่ท่ามา
หากินและประเทศชาติในที่สุด

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ จุไร ลียากาศ ใคทำวิทยานิพนธ์เรื่อง " การส่งเสริม
ประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยม " ๒ วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อจะสนับสนุนและส่งเสริม
เสริมวิถีทางแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยม ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีการปกครอง
ตามระบอบประชาธิปไตย และการปกครองนี้จะดำเนินไปสู่เป้าหมายได้มากน้อยเพียงไรนั้น
ย่อมอยู่ที่พลเมืองมีความรู้ความเข้าใจเลื่อมใสในคุณค่าประชาธิปไตยและสามารถปฏิบัติตนให้
สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยจนเกิดความเคยชิน โรงเรียนเป็นแหล่งที่เหมาะสมอย่างยิ่ง
ในการปลูกฝังและส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยให้แก่บุคคลตั้งแต่เยาว์วัยเพราะเป็นสถานที่
ที่ให้ทั้งความรู้และการอบรมสั่งสอนแก่เยาวชน จุไร ลียากาศ ใคสรุปเรื่องราวจากผล
การค้นคว้าและความคิดเห็นส่วนตัวว่า การบริหารโรงเรียนแบบประชาธิปไตยนั้นเมื่ออยู่แต่
เพียงในอุดมคติ ส่วนในก้านปฏิบัตินั้นเป็นไปได้ยาก เนื่องจากขาดความร่วมมืออย่างแท้จริง
จากผู้บริหารครูและนักเรียน รวมทั้งผู้ปกครองทางบ้านด้วยซึ่งส่วนใหญ่ยังเข้าใจความหมาย
ของคำว่าประชาธิปไตยไม่ถูกต้อง จุไร ลียากาศ ใคให้ข้อเสนอแนะว่า วิธีการปลูกฝัง
วิถีทางแบบประชาธิปไตยที่ใคค้นนั้นครูจะต้องสอดคล้องแทรกความเป็นประชาธิปไตยทั้งภาคทฤษฎี
และภาคปฏิบัติเข้าไปในการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจ " ประชา
ธิปไตย " ได้อย่างแท้จริงและสามารถปฏิบัติจนเป็นนิสัย นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนควรมี
ความเข้าใจและศรัทธาในความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดยพยายามจัดระบบบริหาร
และการดำเนินการเรียนการสอน ตลอดจนกิจกรรมต่างๆในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนและ
เสริมสร้างให้ครูและนักเรียนใคเข้าใจและฝึกปฏิบัติตามแนวประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง

---

๒. จุไร ลียากาศ. "การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยม " วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๕๐๐.

✓ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ สมศรี สุวรรณนิษฐ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจ
 อุปกรณ์การสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง ประจำปี ๒๕๐๔" โดยมี
 วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจอัตราส่วนระหว่างจำนวนนักเรียนกับอุปกรณ์การสอนวิชาสังคมศึกษา
 ตลอดจนการศึกษาทัศนคติ ปัญหา และอุปสรรคในการใช้อุปกรณ์การสอนวิชาสังคมศึกษา
 เพื่อหาทางแก้ไขหรือปรับปรุงการใช้อุปกรณ์การสอนวิชานี้ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น สมศรี
 สุวรรณนิษฐ์ ได้ดำเนินการวิจัยโดยออกแบบสอบถามไปยังครูในโรงเรียนรัฐบาล ๕ แห่ง
 ผลของการวิจัยปรากฏว่า จำนวนและชนิดของอุปกรณ์การสอนยังไม่เพียงพอ ครูส่วนใหญ่
 ขาดความพร้อมและความสามารถในการสร้างและใช้อุปกรณ์การสอนได้อย่างเหมาะสม
 สมศรี สุวรรณนิษฐ์ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า กระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้มีการสัมมนา
 และเปิดการอบรมวิชาโสตทัศนศึกษาให้แก่ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษา นอกจากนี้ทางโรงเรียน
 ควรจัดงบประมาณและบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูในการสร้างและใช้อุปกรณ์การ
 สอน เพื่อช่วยเสริมสร้างให้ครู เกิดทัศนคติที่ดีต่อการใช้อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน
 ส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตภูมิภาคทุกแห่งควรมีศูนย์วัสดุกลาง โดยอาจจัดตั้งขึ้นตามวิทยาลัย
 ครู เพื่อเป็นแหล่งให้โรงเรียนอื่น ๆ สามารถนำไปศึกษาและยืมใช้ได้

✓ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ พร่าวมาส ทัดตานนท์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการ
 เรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๒" วัตถุประสงค์ในการวิจัย
 ครั้งนี้ก็เพื่อต้องการค้นหาสาเหตุและปัญหาที่แท้จริงของการเรียนวิชาดังกล่าวของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และปีที่ ๒ เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุง
 หลักสูตรและการสอนของครู ผลของการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สนใจ
 เรียนบางวิชาในหมวดสังคมศึกษา ทั้งนี้ เพราะหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมใช้หลักสูตร

สมศรี สุวรรณนิษฐ์ "การสำรวจอุปกรณ์การสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียน
 รัฐบาลส่วนกลาง" วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๕๐๔.

พร่าวมาส ทัดตานนท์ "ปัญหาการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษา
 ปีที่ ๑ - ๒" วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๕๐๖.

แบบวิชาย่อย ชาคความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่เรียน ทำให้การเรียนของนักเรียนไม่ต่อเนื่องกัน นอกจากนี้ยังพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดอุปกรณ์การสอนทำให้การเรียนการสอนไม่ใคร่สนใจเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา พรวามาส ทัดตานนท์ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ครูจะต้องปรับปรุงตัวเองอยู่เสมอทั้งในด้านเนื้อหาวิชาและวิธีสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสอนควรจะให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ และต้องพยายามสอนให้เป็นที่น่าสนใจ โดยพยายามใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับบทเรียนและควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของนักเรียน อนึ่ง ทางโรงเรียนควรจัดหาอุปกรณ์การสอนและหนังสืออ่านประกอบให้เพียงพอ เพื่อครูและนักเรียนจะได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้สะดวก ส่วนกระทรวงศึกษาธิการนั้นก็ควรปรับปรุงหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาให้เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น ควรจัดการอบรมครูสอนวิชาสังคมศึกษาทุกปี เพื่อจะได้ชี้แจงให้ทราบถึงนโยบาย ตลอดจนวิธีการที่ถูกต้องแก่ครูสังคมศึกษา นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังควรช่วยเหลือสนับสนุนให้โรงเรียนมัธยมทุกแห่งมีห้องสมุดของตนเองขึ้นด้วย

ในปีเดียวกันนี้ ภัทรพร ทิพย์รักษา ได้ทำการวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิชาสังคมศึกษา เรื่องหนึ่ง คือ "ความช่วยเหลือทางค่านิชาการที่ครูสอนสังคมศึกษาต้องการ"^๕ ทั้งนี้ เพื่อสำรวจความต้องการของครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ในสายสังคมศึกษาทางค่านิชาการ เพื่อหาทางช่วยเหลือและปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้น ภัทรพร ทิพย์รักษา ได้ทำการวิจัย โดยการส่งแบบสอบถามไปยังครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมปีที่ ๔ และปีที่ ๕ ของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ประเภทละ ๑๘ โรงเรียน ผลของการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏว่า ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการ เสนอปัญหา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน ต้องการให้มีการอบรมวิชาสังคมศึกษา

---

^๕ ภัทรพร ทิพย์รักษา "ความช่วยเหลือทางค่านิชาการที่ครูสอนวิชาสังคมศึกษาต้องการ" วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๕๐๖.

ปีละครั้ง นอกจากนี้ครูส่วนมากยังมีความเต็มใจที่จะรับฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของศึกษานิเทศก์ ทั้งยังต้องการให้มีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับหนังสือแบบเรียนให้ถูกต้อง และสอดคล้องกับหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ครูสังคมศึกษาได้เสนอให้หน่วยศึกษานิเทศก์ จัดพิมพ์เอกสารและตอบปัญหาทางวิชาสังคมศึกษาแจกแก่โรงเรียน ทั้งยังต้องการให้โรงเรียนจัดห้องสังคมศึกษาเพื่อความสะดวกในการสอนและการเก็บอุปกรณ์การสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ภัทรพร ทิพย์รักษา ได้ขอเสนอแนะว่า ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษา ควรมีชั่วโมงสอนไม่เกินสัปดาห์ละ ๑๘ ชั่วโมง เพื่อจะได้มีเวลาสำหรับเตรียมการสอนและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ จิตรบุญรวม เถาว์วัฒนา^๖ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนวิชาสังคมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะในสายสามัญศึกษาว่ามีปัญหาอะไร และมากน้อยเพียงไหน ผลของการวิจัยปรากฏว่าวิธีการสอนของครูยังขาดประสิทธิภาพ โรงเรียนส่วนใหญ่มีอุปกรณ์การสอนและหนังสือค้นคว้าอ่านประกอบน้อยเกินไป ไม่มีห้องสังคมศึกษาและพิพิธภัณฑ์สังคมศึกษา ครูไม่อาจจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาได้อย่างเต็มที่ โรงเรียนขาดชุมนุมสังคมศึกษาสำหรับครูและนักเรียนจะได้ร่วมมือกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ จิตรบุญรวม เถาว์วัฒนาได้เสนอแนะว่า การที่จะปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นให้ดีขึ้นนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น ตัวครูจะต้องหาทางปรับปรุงตนเองและวิธีสอนให้เหมาะสมและทันสมัยอยู่เสมอ โรงเรียนต้องช่วยเหลือในการจัดบริการต่าง ๆ สำหรับครู เช่น จัดหาหนังสือสำหรับศึกษาค้นคว้า จัดหาอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเพียงพอ ส่วนทางบ้านกระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดการอบรมครู ปรับปรุงหลักสูตรประมวลการสอน และแบบเรียนให้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

จิตรบุญรวม เถาว์วัฒนา "การสำรวจปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" วิทยานิพนธ์ คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา ๒๕๐๘.

ในปีเดียวกันนี้ ทองหล่อ วรวงศ์ ได้ทำการวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิชา
 สังคมศึกษาอีกเรื่องหนึ่ง คือ "ความช่วยเหลือค้ำวิชาการศึกษาที่ครูสอนสังคมศึกษาต้องการ"
 ทั้งนี้ โดยมีความมุ่งหมายจะสำรวจปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือค้ำวิชาการศึกษา
 ของครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ ทั้งในโรงเรียนรัฐบาล
 และโรงเรียนราษฎร์ ในจังหวัดพระนครและธนบุรี ทั้งนี้ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง
 เกี่ยวกับความต้องการของครูในโรงเรียนทั้งสองประเภท ทองหล่อ วรวงศ์ ได้
 ดำเนินการวิจัยโดยการส่งแบบสอบถามไปยังครูสังคมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ๑๖ แห่ง
 และในโรงเรียนราษฎร์ ๑๖ แห่ง รวมทั้งสิ้น ๓๒ แห่ง ผลของการวิจัยอาจสรุปได้ว่า
 ความต้องการความช่วยเหลือค้ำวิชาการศึกษาของครูโรงเรียนทั้งสองประเภทส่วนใหญ่คล้าย
 คลึงกัน แต่ความต้องการให้มีการปรับปรุงแก้ไขของครูโรงเรียนราษฎร์มีมากกว่าครู
 โรงเรียนรัฐบาล ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้ปรับปรุงแก้ไขสิ่งต่อไปนี้ คือ
 คู่มือครู และอุปกรณ์การสอน ตลอดจนหนังสือแบบเรียน นอกจากนี้ยังต้องการให้มีห้อง
 เรียนเฉพาะวิชาสังคมศึกษาและเชิญวิทยากรมาบรรยาย สาธิต และหาวิธีจูงใจนักเรียน
 เพื่อให้ได้มีการปฏิบัติมากกว่าการเรียนแต่ทางทฤษฎี ในตอนท้าย ทองหล่อ วรวงศ์
 ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การสอนวิชาสังคมศึกษา ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความรู้
 ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับหลักวิชาและข้อเท็จจริง ครูควรเลือกวิธีสอนให้
 เหมาะสมและควรสอนวิชานี้ให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น โรงเรียนและกระทรวงศึกษาธิการ
 ควรร่วมมือช่วยเหลือครูสังคมศึกษาให้เห็นความสำคัญและมีทัศนคติที่ดีต่อการสอน ทั้งนี้
 เพื่อยกระดับมาตรฐานและประสิทธิภาพในการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้น

006376

ทองหล่อ วรวงศ์ "ความช่วยเหลือค้ำวิชาการศึกษาที่ครูสอนสังคมศึกษา
 ต้องการ" วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ พาดิ์ แสงกิจ ใ้ทำการวิจัยเรื่อง "แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำทัศนะของครูและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการเรียนการสอนวิชานี้ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ มาพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการเสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงวิชาสังคมศึกษาให้ดีขึ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการส่งแบบสอบถามไปยังครูและนักเรียนในจังหวัดพระนครรวม ๑๔ แห่ง ผลของการวิจัยปรากฏว่า ครูและนักเรียนส่วนมากมีทัศนคติที่ถือว่าการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาแก่ครูส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งในค้ำฐานะทางเศรษฐกิจ และภาระในหน้าที่การงาน เนื่องจากมีชั่วโมงสอนและงานพิเศษที่ต้องทำมาก ในค้ำนอุปกรณการสอน ครูมีปัญหาทั้งในค้ำค่าใช้จ่าย วิธีสร้าง และการใช้อุปกรณการสอน ผู้บริหารสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในระดับปานกลาง ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญและสนับสนุนการเรียนวิชานี้เท่าที่ควร และอุปสรรคที่สำคัญอันมีผลต่อการสอนวิชานี้เป็นอย่างยิ่งได้แก่การที่นักเรียนขาดความสนใจ และไม่เห็นความสำคัญของวิชานี้ ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นว่า หลักสูตร กระเนน และกำหนดเวลาทำการสอนวิชาสังคมศึกษาไม่สมคูลย์กัน ทั้งยังต้องการให้มีการปรับปรุงหนังสือแบบเรียนให้ม่คุณภาพและมาตรฐานดีขึ้น พาดิ์ แสงกิจ ใ้ให้ข้อเสนอแนะว่า กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีส่วนช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชานี้โดยการปรับปรุงหลักสูตรประมวลการสอน และหนังสือแบบเรียน ควรเพิ่มชั่วโมงและกระเนนวิชานี้ให้มากขึ้น ควรจัดการอบรมครูสังคมศึกษาเพื่อช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ และควรจัดงบประมาณเพิ่มขึ้นให้แก่โรงเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนมีมาตรฐานดีขึ้น สถาบันฝึกหัดครูควรมีส่วนช่วยในการเป็นแหล่งให้ความช่วยเหลือในค้ำนวิชาการและการผลิตครูให้ม่คุณภาพ ส่วนฝ่ายบริหาร

พาดิ์ แสงกิจ " แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษา
ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย " วิทยานิพนธ์ คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
ปีการศึกษา ๒๕๐๘.

ของโรงเรียนก็ควรให้ความสนับสนุนการเรียนการสอนวิชานี้ นับตั้งแต่การคัดเลือกครูผู้สอน ตลอดจนการให้บริการ และการสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนวิชานี้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ อนึ่ง บุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้การเรียนการสอนวิชานี้ดำเนินไปด้วยดีก็คือ ครูผู้สอน ซึ่งจะต้องปรับปรุงตัวทั้งในด้าน บุคลิกภาพ ความรู้ในเนื้อหาวิชา ตลอดจนการเลือกวิธีสอน กิจกรรม และการวัดผลให้เหมาะสมและทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

ในปีเดียวกันนี้ สุภาณี โคตรจรัส ได้ทำการวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ภาสึ แสงกิจ คือเรื่อง "แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ประสบขณะเรียนและสอนวิชานี้ ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยเฉพาะสายสามัญ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาให้ดีขึ้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ปรากฏว่า ครูและนักเรียนส่วนมากมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา แต่การสอนยังมีประสิทธิภาพน้อย เนื่องจากความไม่สอดคล้องระหว่างเนื้อหาของหลักสูตร การกำหนดคะแนนและการกำหนดเวลาเรียนสำหรับวิชานี้ ภาระการสอนและงานพิเศษที่ครูต้องทำมีมาก ไม่มีเวลาเตรียมการสอน และโรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์การสอนรวมทั้งหนังสืออ่านประกอบในห้องสมุดอย่างเพียงพอ ปัญหาที่สำคัญของครูอีกอย่างหนึ่งคือ นักเรียนไม่ค่อยสนใจและไม่อยากเรียนวิชาสังคมศึกษา หนังสือแบบเรียนไม่เหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาวิชาและสภาพหนังสือ จากการค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะเพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคม

สุภาณี โคตรจรัส "แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษา
ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" วิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
บูรพา ๒๕๐๘.
ปีการศึกษา ๒๕๐๘.

ศึกษาให้ดีขึ้นดังนี้ คือ รัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และสถาบันฝึกหัดครูควรเห็นความสำคัญและพยายามช่วยเหลือหาทางปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนวิชานี้ให้มากขึ้น สำหรับครูก็ต้องพยายามปรับปรุงตนเองทั้งในด้านบุคลิกภาพความรู้ในเนื้อหาวิชา และวิธีสอน ส่วนฝ่ายบริหารก็ควรจะสนับสนุนการเรียนวิชานี้ทั้งในด้าน การส่งเสริมวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ การใช้อุปกรณ์การสอน หนังสือแบบเรียน การวัดผล การวางแผน ตลอดจนการคัดเลือกครูผู้มีประสิทธิภาพเพื่อทำการสอน

สำหรับหารวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษานั้น ได้มีผู้ทำการวิจัยกันมาก แม้จะไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องนี้โดยตรง แต่ก็มีบางส่วนที่คล้ายคลึงกัน อันอาจนำมาศึกษาและพิจารณาเป็นแนวทางประกอบการวิจัยเรื่องนี้ได้ อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าได้พยายามคัดเลือกเรื่องที่ใหม่ที่สดและเห็นว่าจะเป็นประโยชน์มากที่สุดมาเสนอไว้ดังต่อไปนี้ คือ

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ Phillip Craig Schlechty ได้ทำการวิจัยเรื่อง "High School Social Studies In A Mass Society"^{๑๐} ความมุ่งหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ เพื่อให้ความหมายและแสดงให้เห็นแนวความคิดเกี่ยวกับวิชาสังคมวิทยาสสมัยใหม่ที่มีผลต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม โดยพยายามค้นหาหลักฐานต่าง ๆ มาสนับสนุนความคิดอันนี้ เพื่อสรุปให้เห็นว่าแนวความคิดใหม่ ๆ ที่นำมาสอนในวิชาสังคมในโรงเรียนมัธยมนั้นตั้งอยู่บนรากฐานทางด้านสังคมวิทยา สิ่งที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ที่สำคัญอาจแบ่งแยกออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ทาวิธีกาที่ จะสงเสริมการนำเอาแบบอย่างจากสภาพของสังคมและบุคคล อันมีผลสะท้อนต่อการศึกษาคึ่งที่นักสังคมวิทยาไคทำการศึกษาค้นคว้ามาใช้ในการสอนวิชา สังคมศึกษา

๒. เพื่อพัฒนาและให้ความหมายในการนำเอาแบบอย่างดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนตลอดจนการเตรียมตัวของครู

แนวทางในการค้นคว้าวิจัยเรื่องนี้ไคมาจากความคิดเห็นของ C. Wright Mills ซึ่งไคเขียนเรื่องราวลงในหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งความคิดเกี่ยวกับโครงสร้างของสังคม สถาบันทางสังคมตลอดจนสถานะและบทบาทของบุคคล ซึ่งรวบรวมโดยนักสังคมวิทยามาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ไคมีความมุ่งหมายประการแรกเพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอนแก่ครูและนักเรียน ทั้งในค้ำนเนื้อหา และวิธีสอน สังคมศึกษา โดยนำเอาหลักวิชาตลอดจนโครงสร้างทางสังคม วิทยาเข้ามาเกี่ยวข้องกับทั้งในค้ำนเสริมสร้างและการปรับปรุงแก้ไข ส่วนในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนั้น สิ่งที่สำคัญคือจะต้องแสดงให้เห็นลักษณะสำคัญของโครงสร้างในสังคมที่จะมีผลต่อขบวนการเรียนการสอน อันประกอบด้วยรากฐานทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนสภาพสังคมในปัจจุบันเป็นสำคัญ

ผลของการวิจัยสรุปไคว่า การปรับปรุงหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยม นั้นจำเป็นอย่างยั้งที่จะต้องนำเอาวิชาสังคมวิทยาเข้ามาเกี่ยวข้องกับ ส่วนในค้ำนวิธีสอนนั้น ครูควรจะเน้นในค้ำนวิธีสอนแบบ Problem Solving ใ้มากที่สุด

John Paul Atkins เป็นนักการศึกษาอีกคนหนึ่งที่มีความสนใจเกี่ยวกับวิชา สังคมศึกษา Atkins ไคทำการวิจัยเรื่อง " Inservice Experiences for Social Studies Teachers in selected Public

School Systems in Tennessee" ⁷¹

โดยมีความมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์และวัดผลวัตถุประสงค์อันแท้จริงของการให้โปรแกรมการอบรมแก่ครูสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมของโรงเรียนในรัฐเทนเนสซี ผลของการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปและให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ คือ

๑. ก่อนการจัดโปรแกรมการอบรมในแต่ละครั้ง จำเป็นต้องระบุดังความมุ่งหมายที่สำคัญของโปรแกรมการอบรมนั้นๆ ให้ชัดเจนเสียก่อน
๒. ควรจัดให้มีการประเมินผลโปรแกรมการอบรมในทุกหน่วยโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
๓. การให้โปรแกรมการอบรมแก่ครูสอนวิชาสังคมศึกษานั้น จะต้องไม่ขัดแย้งกับนโยบายของโรงเรียน
๔. ควรมีการปรับปรุงการติดต่อสื่อสารภายในของโรงเรียนในแต่ละหน่วยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
๕. ค่ายเหตุที่ครูสอนสังคมศึกษาแต่ละคนมีวิธีการสอนที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการให้บริการเพื่อปรับปรุงการสอน จึงควรจัดให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงความถนัดและความสนใจของครูแต่ละคนเป็นสำคัญ
๖. การกำหนดลักษณะของโปรแกรมการอบรมนั้น ควรยึดตามความต้องการของหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาเป็นสำคัญด้วย

๗. การคัดเลือกกิจกรรม และการให้รางวัลตอบแทน ชนิดต่าง ๆ นั้น ควรให้อยู่ภายในขอบเขตของวิชาสังคมศึกษา

๘. ควรมีการปรับปรุงโปรแกรม การปฐมนิเทศ ครูสอนสังคมศึกษาเสียใหม่ เพื่อให้เหมาะสมและได้ผลดียิ่งขึ้น

๙. ควรมีการปรับปรุง โปรแกรม การพบปะเยี่ยมเยียนของครูสังคมศึกษาระหว่างโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๑๐. การให้โปรแกรมการฝึกอบรมที่ดีนั้น ควรจะต้องเป็นการประสานงานรวมกันกับกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

๑๑. ควรเน้นให้เห็นความสำคัญในด้านการนำวัสดุอุปกรณ์มาใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียนและวิธีสอนในห้องเรียน

๑๒. โปรแกรมการฝึกอบรม ที่ดีนั้นจะต้องเป็นการช่วยกระตุ้นให้ครูรู้จักเลือกเนื้อหาตลอดจนวิธีสอนและกิจกรรมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ในระยะเวลาเดียวกันนี้ Samuel Louser Long ได้ทำการวิจัยเรื่องที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง คือ "The Social Studies Teacher as Political Socialization Agent"^{๑๒} ทั้งนี้ เนื่องจาก Long มีความคิดเห็นว่า ครูสังคมศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ที่จะต้องรับผิดชอบให้การให้ความรู้และการมองเห็นคุณค่า เพื่อช่วยให้เยาวชนมีความคุ้นเคยและเข้าใจต่อระบบการปกครองของประเทศ วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของครูสังคมศึกษา

ในฐานะ Political Socialization Agent ว่าเป็นอย่างไรบ้าง ส่วนวิธีการในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้จากการเปรียบเทียบศึกษาบทบาทของครูสังคมศึกษา โดยแบ่งแยกตามลักษณะที่สำคัญ ๔ ประการ คือ เพศ เชื้อชาติ ประสบการณ์ และชนิดของโรงเรียนที่ทำการสอน นอกจากนี้ยังได้พิจารณาถึงความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อการเป็น Political Socialization Agent ด้วย Long ได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม จำนวนทั้งสิ้น ๒๔ แห่ง ในเมือง Indianapolis หลังจากได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์แล้วได้สรุปผลของการวิจัยดังนี้ คือ

๑. การเปรียบเทียบบทบาทของครูสังคมศึกษา แบ่งแยกตามระดับชั้นของการสอน ปรากฏว่าครูใน Junior High School จะมีความสนใจและกังวลเกี่ยวกับการตีความหมายพฤติกรรมของนักเรียนในฐานะ Political Socialization มากกว่าครูสอนสังคมศึกษาใน Senior High School

๒. การเปรียบเทียบบทบาทของครูสังคมศึกษา แบ่งแยกตามเพศ ปรากฏว่าครูเพศหญิงมีความรู้สึกเป็นอิสระในการสอนสังคมศึกษามากกว่าครูเพศชาย เนื่องจากครูเพศชายถือว่าตนมีอิทธิพลต่อนักเรียนมาก นอกจากนี้ครูเพศชายยังมีการแสดงออกในด้านการคัดค้านและการให้ความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ มากกว่าครูเพศหญิง ส่วนในแง่บทบาทในการเป็น Political Socialization Agent นั้น ครูเพศชายคิดว่าควรแสดงออกในแง่การเมืองหรือการมองเห็นคุณค่าของแต่ละคนตามธรรมชาติ ส่วนครูเพศหญิงนั้นมีความคิดเห็นว่า ควรจะเป็นไปในแง่ความรักชาติมากกว่า

๓. การเปรียบเทียบบทบาทของครูสังคมศึกษา แบ่งแยกตามประสบการณ์ ปรากฏว่าครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์มากมักจะยอมรับบทบาทของตนในฐานะเป็น Political Socialization มากกว่าครูที่เพิ่งมีประสบการณ์ในการสอน นอกจากนี้ยังพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมานานจะมีความสนใจเกี่ยวกับแหล่งที่มาในการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและชุมชนมากกว่าครูที่ขาดประสบการณ์ในการสอนวิชานี้อ่างเพียงพอ

ภายหลังที่ท่านปลัดกระทรวงศึกษาธิการ นักการศึกษา และนักปกครองท่านอื่น ๆ ได้ทำการวิจัยเรื่องราวเกี่ยวกับภาคการศึกษา ๒ หรือ ๔ จังหวัดภาคใต้แล้วทำให้รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาคนี้มากยิ่งขึ้น และได้ดำเนินการเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและช่วยเหลือประชาชนอย่างรีบด่วนด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง โดยพยายามปรับปรุงทั้งในด้าน การปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษา การคมนาคม และสวัสดิภาพในต่าง ๆ เป็นต้นว่า ได้เพิ่มงบประมาณในการพัฒนาภาคนี้ขึ้น ได้สร้างถนนเพิ่มขึ้นอีกหลายสาย ได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาภาคใต้ ปรับปรุงศูนย์พัฒนาภาคการศึกษา ๒ จัดการอบรมข้าราชการที่ประจำการในเขตภาคการศึกษา ๒ ตั้งสถานศึกษาเพิ่มขึ้น ปรับปรุงโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามให้มีฐานะเป็นโรงเรียนราษฎร์ขึ้นกับกระทรวงศึกษาธิการ สนับสนุนการศึกษาผู้ใหญ่ และจัดตั้งโครงการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวไทยอิสลามเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง

ผู้วิจัยเป็นนักศึกษานู้นึ่งที่มีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องราวและปัญหาของภาคศึกษา นี้ จึงได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของภาคการศึกษา ๒" ขึ้น ถึงแม้ว่าการวิจัยเรื่องนี้จะ เป็นเพียงส่วนหนึ่งในด้านการศึกษาของประเทศ แต่ข้าพเจ้าก็หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลของการวิจัยและขอเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้คงจะเป็นแนวทางแก่รัฐบาลและวงการการศึกษา เพื่อพิจารณาดำเนินงานและปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาใน ๔ จังหวัดนี้ต่อไป